3 ـ رەتكى ورتالىقتىڭ شىنجياڭ قىزمەتى جۇنىندەگى ئاگىمە ئىماجلىسىنىڭ رۇھىن ئۈىرەنەيلىك، دايەكتىلەندۈرەيلىك جاڭا داۋىردەگى جۇگۇرشا سوتسىيالىستىك شىنجياڭ قۇرۇشنا قۇلشىنايلىق

ۇشقش ايپارات كەڭ كوسلگەن ماقتا اتىزىندا زىمرادى

جوعارى ساپالى دامۇدى ىلگەرىلەتۇ تاكىدىپ ـ ۋەرتەشۇسايارى

تۇرىشى شىنجياڭ ۋالقىسا ايلاقىدە ـ كۇيۇكى ـ يىڭقاۋىرىز

□ انار بۇلت/ شىنجياڭ گازەتىنىڭ ئتلشسى جاڭ جىلي

توك جولدارىن تەكسەرۇ، وڭاي بۇ ـ زىلاتىن زاپچاستى اۇىستىرۇ، تۇقىم سەبۇ جۇيەسىن جۇپ تازالاۇ... 4 ـ ايدىڭ 9 ـ كۇنى قاھار ماھۇت ۇستازىنىڭ وسىمدىك قورعاۇ ۇشقش ايپاراتىن كۇتىمدەۇىنە زەر سالا قاراپ تۇردى.

اقسۇ ايماعىنداعى 7 ميللىون مۇدان استام ماقتا اتىزىندا ىركەس ـ تىركەس ەگىس جۇمىسى باستالعانىنان كەيىن، اقسۇ قالاسى جياڭنان ساۇدا بازارى ماشينا ـ ەلەكتر جابدىقتارى اۇماعىندا ۇشقش ايپاراتىن كۇتىمدەۇگە كەلەتىن قاريدارلاردىڭ ايماعى ٴار كۇنى ۇزىلمەيدى. قاھاردىڭ ۇستازى، اقسۇ تەمان ۇشقش ايپارات وسىمدىك قورعاۇ قىزمەت وتەۇ شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ تەحنيگى لياڭ دا ـ ۇي بىلاي دەدى: 2020 ـ جىلى اقسۇ ايماعىندا 1000نان استام ۇشقش ايپاراتى ساتىلدى؛ بىل ۇعسا كەلگەن، ۇشقش ايپارات ساتىپ العان شارۇا وتباسالاردىڭ ٴباز ـ باياعداي ايماعى ۇزىلگەن جوق.

"وسىمدىك قورعاۇ ۇشقش ايپاراتى ٴىرى كولەمدەگى ەگىستىك جۇمىستارىنا ۇيلەسەدى. بۇرىن ٴبىزدىڭ قاريدارلارىمىز تۇگەلدەي شارۇالاردىڭ كاسىپتىك سەلبەستىك كووپەراتيۇتەرى مەن ەگىمشىلىك ٴىرى وتباسالار بولاتىن، وسى 2 جىلدا ماقتا ٴوندىرىسىنىڭ شوعىرلانۇ، ماشينالانۇ ورەسىنىڭ جوعارىلاۇىنا ىلەسە، ماقتا ەگەتىن كەيبىر جاي شارۇالار دا جەردى ايناىلمعا سالعانىنان كەيىن، ۇشقش ايپارات ساتىپ الپ، ۇشقش ايپاراتپەن وسىمدىك قورعاۇ قىزمەت وتەۇى ارقىلى كىرىسىن ارتتىرىپ بايىدى"، ـ دەدى اقسۇ تەمان ۇشقش ايپارات وسىمدىك قورعاۇ قىزمەت وتەۇى شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ جاۇاپتى سى جاڭ جينلۇڭ.

جاڭ جينلۇڭنىڭ ارت جاعىنداعى ۇشقش ايپارات كورمە اۇماعىندا قارىز اقشا الۇ جوباسى جاپسىرىلۇلى تۇر: شارۇا وتباسى العاشقى تولەنەتىن قاراجات ٴۇشىن 20%دن تولەسە بولعانى، ۇشقش ايپاراتتى الپ قايتۇعا بولادى. وسىمدىك قورعاۇ ۇشقش ايپاراتىن ساتىپ السا، اۇىل شارۇاشىلعى ماشينالارىن ساتىپ الۇ قوسىمشا قاراجاتىنان دا يگىلىكتەنەدى، داجياڭ T30 ۇشقش ايپاراتىن مسالعا الساق، ٴاربىرىنىڭ باعاسى 55 مىڭ يۇان، شارۇا وتباسى 12 مىڭ يۇان قوسىمشا قاراجاتتان يگىلىكتەنگەن سوڭ، تەك 43 مىڭ يۇان تولەسە بولعانى.

قاھار ۇشقش ايپاراتقا ٴبىر تىين دا تولەگەن جوق. ول ٴاسلى ونشۇ اۇدانى شاعىراق اۇلى شاعىراق قىستاعىنداعى كەدەي وتباسى بولاتىن، بىلتىر قىستاق "ەكى كوميتەتى" 2 ۇشقش ايپارات ساتىپ الپ، تومەن باعادا قاھار قاتارلى جاس كەدەي وتباسالاردىڭ ىستەتۇىنە كو ـ تەرتىپ بەردى.

ۇشقش ايپاراتپەن ماقتاعا ٴدارى شاشقاندا، ٴار مۇ جەردىڭ ٴار رەتكى قىزمەت وتەۇ اقسى 5 يۇان اينالاسىندا بولادى، بۇل قاھاردى قاتتى شاتتاندىردى.

ۇزاق جىل ماقتا ەككەن قاھارعا ايان، ماقتانى ەگۇدەن جيناعانعا دەيىن ٴدارى شاشۇ وسىمدىك قورعاۇداعى ٴبىرشاما ۇزاق بارىس: جاپىراق بەتىنە تىڭايتقىش سەبۇ، ٴدارى شاشىپ دەرت ـ دەربەزدىك، زياندى جاندىكتەردىڭ الدىن الۇ، وسىمدىكتەردىڭ ٴوسۇىن رەتتەۇ ٴدارىسىن شاشپ، ماقتانىڭ قاۇلاپ ٴوسپ كەتۇىنەن ساقتانۇ...

"ٴدارى شاشقىش اسپاپپەن ٴبىر ادام ٴبىر كۇندە ەڭ كوپ بولعاندا 20 نەشە مۇ جەرگە ٴدارى شاشا الادى. تراكتورمەن ٴدارى شاشقاندا، ماقتا مايىاسىن وڭاي باسپ ـ جانشپ كەتەدى، ونىڭ ۇستىنە جاڭا سۇارىلعان جەرگە تراكتور كىرۇىنە بولمايدى. سونىمەن بىرگە، ٴدارى شاشۇ ەرەكشە جاپالى بولادى"، ـ دەدى قاھار.

قاھار ۇشقش ايپاراتتىڭ ماقتاعا ٴدارى شاشاتىنىن 2017 ـ جىلدىڭ 9 ـ ايىندا تۇڭعىش ەستىگەن بولاتىن، سول كەزدە ٴبىر ۇشقش ايپاراتپەن 2 كۇندە 400 مۇ جەردەگى ماقتاعا جاپىراق ٴتۇسىرۇ ٴدارىسى شاشىلعان ەدى.

جاڭ جينلۇڭنىڭ ەسكە الۇىنشا، وسىمدىك قورعاۇ ۇشقش ايپاراتى ەڭ العاش وڭتۇستىك شىنجياڭدا قولدانىلا باستاعان كەزدە كوپتەگەن شارۇا وتباسى سەنبەپتى، ولار تەگىن ٴدارى شاشپ سناق كورسەتكەن ەكەن. كەيبىر ماقتا ەگەتىن ٴىرى وتباسالار ۇشقش ايپاراتتىڭ ٴدارى شاشۇ ونىمدىلىگى ادام كۇشىنەن نەشە ەسە جوعارى بولاتىنىن، سونداي ـ اق ٴدارىنىڭ بىر ـ كەلكى شاشىلاتىنىن بايقاپ، ساتىپ الۇ ويىنا كەلەدى.

2017 ـ جىلى اقسۇ ايماعىندا قولدانىلعان ۇشقش ايپاراتقا نەبارى 10 كيلوگرام اۇىل شارۇاشىلعى ٴدارىسىن سالۇعا بولاتىن، جەردە 2 ادامنىڭ سەلبەسپ جۇمىس جۇرگىزۇىنە تۇرا كەلەتىن. قازىر جەرگىلىكتى ۇشقش ايپاراتقا 30 كيلوگرام اۇىل شارۇاشىلعى ٴدارىسىن سالۇعا بولادى، ٴبىر ۇشقش ايپارات ٴبىر كۇندە 1500 مۇ جەردە جۇمىس جۇرگىزە الادى.

ونشۇ اۇداندىق شىنچۇن اۇىل شارۇاشىلعى، شارۇالار كاسىپتىك سەلبەستىك كووپەراتيۇىنىڭ جاۇاپتىسى حۇاڭ چۇنتاڭ بىلاي دەپ قارادى: ماقتانىڭ ساپاسىن جوعارىلاتپ، ونىمدىلگىن ارتتىرۇدا، ۇشقش ايپارات كەلەلى رول اتقاردى. قازىر بۇل سەلبەستىك كووپەراتيۇى 6 ۇشقش ايپارات ساتىپ الدى.

"اقسۇ ايماعى مەملەكەت دارەجەلى ساپالى تاۇار ماقتا بازاسى بولىپ قالماستان، سونداي ـ اق تارىم ويپاتىن وراعان ەڭ ۇلكەن ساپالى جەمىس ونىمدەرىن ٴوندىرۇ بازاسى، ۇشقش ايپارات وسىمدىك قورعاۇ قىزمەت وتەۇى بازارىنىڭ دامۇ كەڭىستىگى زور، سەرىكتەستىگىمىز اۇدان ـ قالالاردا تۇگەلدەي ۇشقش ايپارات جۇرگىزۇ باۇلۇى مەن ساتۇدان كەيىنگى قىزمەت وتەۇ پۇنكتىن قۇرىپ وتىر، بىيل 700 ۇشقش ايپارات ساتۇ مىندەتىن ورىندايمىز"، ـ دەدى جاڭ جينلۇڭ.

اۇتونوميالى رايوندىق ماقتا، كەندىر سەرىكتەستىگى مارالباسى ماقتا، كەندىر پۇنكتى:

سەنىمدىلىك پەن سەلبەستىك عانا تەڭ يگىلىكتەنۇ جولى

تاياۇدا ٴىشىنارا حالقارالىق كىيىم ـ كەشەك ايگىلى مارکا ساۇداگەرلەرى مالىمدەمە جاريالاپ شىنجياڭ ماقتاسىن جانە قاتىستى ونىمدەرىن پايدالانۇدى شەكتەۇدى جاريالادى، ولار شىنجياڭنىڭ، ٴتىپتى، جۇڭگونىڭ ماقتا كاسىپ سالاسىنىڭ اتاق ـ ابروينا اۇىر زيان جەتكىزىپ، ورەسكەل نەپال تۇدىردى. امەريكادان، باتىس جاقتاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەر ايتىلمىس "زورلىقپەن ەڭبەككە سالۇ" دەگەندى جەلەۇ ەتىپ، جۇڭگونىڭ قاتىستى كاسىپورىندارىنا شەكتەۇ شارالارىن قولدانىپ، حالقارالىق ساۇدا ەرەجەسىنە قايشىلىق جاسادى، بۇل كوپە ـ كورنەۇ زورەكەرلىك ارەكەت، پۇنكتىمىزدەگى بارلىق قىزمەتكەرلەر بۇعان باتىل قارسى تۇرادى.

جۇڭگو ٴوزىنىڭ جوعارى ساپالى ونىمدەرىمەن جانە قىزمەت وتەۇىمەن تۇتاس جەر شارىنداعى توقماشلىق، كيىم ـ كەشەك يمپورت كاسىپورىندارىدىڭ ەڭ سەنىم ارتاتىن ساتىپ الۇ بازاسىنا اينالدى، شىنجياڭدى قامتىعان جۇڭگودا وندىرىلگەن توقماشلىق، كيىم ـ كەشەك ٴار ەل تۇتىنۇشلارىنىڭ قارسى الۇىنا يە بولدى.

شىنجياڭداعى ماقتا جانە توقماشلىق كاسىپتەر قىزمەتكەرلەردىڭ ەڭبەك ۇقىق ـ مۇددەسىن قورعاۇعا ەجەلدەن باسا ٴمان بەرىپ كەلەدى، جۇمىسشىلاردىڭ ٴوندىرىس ـ تۇرمىس شارت جاعدايىن ۇزدىكسىز جاقسارتتى، ونىمدەردىڭ ساپاسىن جوعارىلاتتى، سول ارقىلى تۇتاس جەر شارىنداعى كيىم ـ كەشەكتەردى جانە بولشەك ساتىلاتىن مارکالاردى ورنىقتى، جوعارى ٴونىمدى قامداۇ تىزبەگى قىزمەت وتەۇىمەن قامدادى. ۇزاق ۇاقىتتان بەرى شىنجياڭنان كەلگەن ماقتاشىلار، توقماشلىق جۇمىسشىلارى قاتارلى قىزمەتكەرلەر دۇنيە ٴجۇزى ماقتا توقماشىلعى كاسىبىنىڭ گۇلدەنۇىنە، داۇىنا اسا زور ۇلەس قوستى، ٴادىل ماملەگە يە بولۇعا ابدەن تاتيدى.

اۇتونوميالى رايوندىق ماقتا، كەندىر سەرىكتەستىگى مارالباسى ماقتا، كەندىر پۇنكتى ماقتا ساقتاۇ، زات اينالىمى كاسىپورنى، مەملەكەتتىك ماقتا ساۇدا ـ ساتتىق بازارى بەلگىلەگەن باقلاپ ـ باسقارىلاتىن قويما، شىنجياڭ ماقتا نسانالى رەفورماسى بويىنشا ساقتاۇ، باقلاۇ ـ باسقارۇ قامباسى بولۇ رەتىندە، زاپاس ماقتا، باقلاپ ـ باسقارىلاتىن ماقتانى جيناۇ ـ ساقتاۇ، باقلاۇ ـ باسقارۇ قىزمەتىن تالاي رەت تابىستى ورىنداپ، شىنجياڭ ماقتا كاسىپ سالاسىنىڭ بايالىدى، اقاۇسىز داۇىن كۇش سالا ىلگەرىلەتتى.

امەريكادان، باتىس جاقتاعى قاتىستى ۇيىمدار مەن قۇرىلىمدارىدىڭ دورەكىلىكپەن قىسپاقتا الۇى كاسىپ سالاسى تىزبەگىنىڭ ەڭ ەڭ ٴالسىز توپ ـــ شىنجياڭ ماقتاشىلارى مەن توقماشلىق جۇمىسشىلارىن توتە زىانداپ قانا قالماستان، ٴار ەلدەگى توقماشلىق، كيىم ـ كەشەك تۇتىنۇشىلارى، بولشەك ساتۇ ساۇداگەرلەرى قاتارلىلاردىڭ مۇددەسىنە دە اۇىر زيان جەتكىزەدى ٴارى ەڭ سوڭىندا دۇنيە ٴجۇزى توقماشلىق، كيىم ـ كەشەك قامداۇ تىزبەگى مەن كاسىپ سالاسى تىزبەگىنىڭ ورنىقتى گۇلدەنۇىنە، داۇىنا زيان جەتكىزەدى. وسىندا ٴبىز حالقارالىق توقماشلىق، كيىم ـ كەشەك ايگىلى مارکا ساۇداگەرلەرىنىڭ كاسىپ سالاسىنىڭ ورتاق مۇددەسىن شعار ٴتۇيىن ەتىپ، جۇڭگو بازارىنا قۇرمەت ەتىپ، جۇڭگو تۇتىنۇشىلارىنا قۇرمەت ەتىپ، شىنجياڭعا قاتىستى قيىنسىز جازعىرۇلارعا قاراتا، قىراعى بولىپ، شىندىقتىڭ جاي ـ جاپسارىن تۇسىنۇگە ۇندەيمىز. تۇتاس جەر شارىنداعى ماقتا توقماشلىعى كاسىپ سالاسى تىزبەگىندەگى ٴارقايسى جاقتاردىڭ شىنجياڭعا كەلىپ تەكسەرۇ جۇرگىزۇ، 3 ـ جاق جاۇاپكەرلىگىن ادا ەتىپ تەكسەرۇ سياقتى جولدارمەن شىنجياڭنىڭ ماقتا كاسىپ سالاسىنىڭ ناقتى جاعدايىن ٴتىپتى دە كوپ ٴتۇسىنىپ، كاسىپ سالاسى تىزبەگىنىڭ جاريالىلىق ورەسىنىڭ جوعارىلاۇىن بىرگە ىلگەرىلەتىپ، ٴتۇسىنسۇ مەن ٴوزارا سەنىمدىلىكتى ارتتىرۇدن قارسى الامىز.

شىنجياڭ ماقتا كاسىپ سالاسىنىڭ اشىق بولۇى مەن داۇىنا امەريكادان، باتىس جاقتاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەردىڭ قىسپاقتا الۇىمەن توقتاپ قالمايدى. ٴبىز سەنىمدىلىك پەن سەلبەستىكتىڭ عانا قىين وتكەلدەن بىرگە ٴوتۇدىڭ كوپىرى ەكەنىنە؛ سناقتاردى باستان وتكىزگەندە ناعىز سەنىمدى سەرىكتەردى تابا الاتىندىعىمىزعا كامىل سەنەمىز. جۇڭگو ماقتاسىنا سەنگەدەر، شىنجياڭ ماقتاسىن قولداڭدار!

شىجۇ قالاسى چاڭماۇ توقماشلىق شەكتى جاۇاپكەرشىلىك سەرىكتەستىگى:

شىنجياڭ ماقتاسى العا، جۇڭگو توقماشلىعى العا

جۇنقتا H&M سياقتى ايگىلى مارکا ساۇداگەرلەرى ايتىلمىس "زورلىقپەن ەڭبەككە سالۇ" ماسەلەسىن سىلتاۇ ەتىپ، شىنجياڭنىڭ ماقتاسىن شەكتەدى، بۇل ەلىمىزدىڭ توقماشلىق كاسىپ سالاسىن جات نيەتپەن قىسپاقتا الۇ. ٴبىز مۇنداي جات نيەتتى ارەكەتكە باتىل قارسى تۇرامىز.

شىجۇ قالاسى چاڭماۇ توقماشلىق شەكتى جاۇاپكەرشىلىك سەرىكتەستىگى 2010 ـ جىلى 8 ـ ايدا قۇرىلعان، قازىر ٴوندىرىس كولەمى 13 مىڭ 600 ۇرشقتا جەتەدى (ساقينا ۇرشقپەن يىرۇدەگى 200 مىڭ ۇرشق كولەممەن قارايلاس)، 6000 بۇكىلدەي اۇتوماتتى اۇا ەكپىندىك ٴيىرۇ جابدىعى كەزەكتەگى دۇنيە جۇزىندەگى ەڭ وزىق R66 تۇرپاتتى جابدىق. سەرىكتەستىك قۇرىلعان 10 نەشە جىلدان بەرى ٴونىم ساپاسىن ۇزدىكسىز جوعارىلاتىپ، كوپتەگەن تانمال مارکالى كاسىپورىندارىدىڭ جانە ەكسپورتتىق تولىمدىلىعى بار كيىم ـ كەشەك كاسىپورىندارىنىڭ قابىلداۇىنا يە بولىپ، ونىمدەرىن گۇاڭجوۇ، چاڭجوۇ، ججياڭ قاتارلى جەرلەرگە ساتىپ، پايدالانۇشىلارىدىڭ ٴبىر اۇىزدان جاقسى باعاسىن الدى.

سەرىكتەستىگىمىزدە 200 جۇمىسشى بار، حانزۇ، ۇيعۇر، موڭعۇل، حۇيزۇ قاتارلى كوپ ۇلتتان قۇرالعان ۇلكەن شاڭىراق. سەرىكتەستىگىمىزدەگى بارلىق جۇمىسشى وز ەرىكتەرىمەن سەرىكتەستىككە كەلىپ قىزمەت ىستەگەن، سەرىكتەستىك زاڭ بويىنشا ولارمەن ەڭبەك توقتامىن جاساسقان. كۇندەلىكتى تۇرمىس بارىسىندا سەرىكتەستىك جۇمىسشىلارىدىڭ تۇرمىس ادەتىنە قۇرمەت ەتىپ، ولارعا مونشاحانا، كىر جۇۋۇ ٴۇيى جانە اسحانا ازىرلەپ بەردى. قىزمەت بارىسىندا ۇستاز شاكىرت جەتەكتەۇ، بىرگە ٴبىر كومەكتەسۇ ٴتاسىلىن قولدانىپ، تاجىريەلى ۇستاز جۇمىسشىلارعا توقماماشىناسىن جەتىك جۇرگىزۇ شەبەرلىگىن باسپا ـ باس ۇيرەتتى، جۇمىسشىلاردىڭ ايلىق ەڭبەكاقسى العاشقى كەزدەگى 2000 يۇاننان قازىرگى 5000 اينالاسىنا ارتتى. وڭتۇستىك شىنجياڭ ٴوڭىرىنىڭ داۇىنا ىلەسە، ٴبىز باۇلىپ جەتىلدىرگەن كوپتەگەن شەبەر جۇمىسشىلار وڭتۇستىك شىنجياڭداعى توقماشلىق زاۇودىنا بارىپ قىزمەت ىستەپ، جەرگىلىكتى ورىننىڭ جۇمىستانۇىن جەبەدى.

شىنجياڭنىڭ ساپالى ماقتا بايلىعىنا سۇيەنىپ، ٴبىز ساپالى ماقتا ٴجىپ وندىرىدىك، جۇمىسشىلاردىڭ كىرىسى كوپ مولشەردە ارتتى. كوپتەگەن جۇمىسشىلار اۇىل ـ قىستاقتاعى تاۇلى وڭىردەن قالاعا كوشىپ كەلىپ، ٴۇي، ماشينا ساتىپ الپ تىنىش ٴومىر، شات ـ شادىمان تىرشىلىك كەشىردى.

H&M سياقتى كاسىپورىندارىدىڭ ويدان قۇراستىرعان وسەك ـ ايىڭى ونىڭ استارىندا جاتقان امەريكادانى، باتىس جاقتاعى جۇڭگوعا قارسى كۇشتەردىڭ شىنجياڭ ماقتاسىن شەكتەۇ ارقىلى تەز قارقىنمەن دامىعان جۇڭگو توقماشلىق كاسىپ سالاسىنىڭ قىسپاققا الپ، شىنجياڭنىڭ ىنتىماعىن، ورنىقتىلعىن ٴبۇلدىرىپ، جۇڭگو ەكونوميكاسىنىڭ داۇىنا بوگەت جاساۇعا ۇرىنعان سۇرقيا نيەتىن پاش ەتتى. الايدا ولار ەسەپتى قاتە سوقتى. شىنجياڭنىڭ ماقتاسى ساپالى دا ادەمى، كەڭ بازارعا يە، شىنجياڭنىڭ ماقتاسىن شەكتەۇ قاسكۇنەمدىگى استە جۇزەگە اسپايدى، شىنجياڭ ماقتاسى العا، جۇڭگو توقماشلىعى العا!

□ پومپەونىڭ شىنجياڭعا ساياتىن جۇڭگوعا قارسى سوزدەرىنە باتىل قارسى تۇرامىز

شىندىق بۇلتارتپايدى

□ شاپشال سبە اۇتونوميالى اۇداندىق پارتكوم ۇگىت ٴبولىمىنىڭ ورىنباسار باستىعى قۇربانجان ٴابلىميت

پومپەو، جىڭ گو ـ ىن زۇلىم ساياسى ماقساتپەن ايتىلمىس "ٴناسىل جويۇ"، "ادامزاتقا قارسى قىلمىس" دەگەن سۇرقيا قالپاقتى شىنجياڭعا كيگىزدى، تاعى ادامدىق ۇقىقتى جەلەۇ ەتىپ، كورىنگەن جەردە لاڭ تۇدىردى. مەن مۇنى قاتاڭ جازعىرامىن جانە بۇعان باتىل قارسى تۇرامىن.

مەن شىنجياڭدا تۇپ وسكەنمىن، بۇكىل ەل بويىنشا بىردەن ـ ٴبىر سبە اۇتونوميالى اۇداندا دۇنيەگە كەلدىم. كىشكەنتايىمنان تۇرمىس كەشىرىپ كەلگەن قىستاق مەملەكەتتىڭ از ۇلتتار نسان قارجىسىنىڭ سۇيەمەلدەۇىندە نەگىزدىك قۇرىلعىلاردى ۇزدىكسىز جاقسارتىپ، قىستاقتا اسفالت جول سالىنىپ، جولدىڭ ەكى جاعىنا جول شىراعى ورناتىلىپ، قىستاقتا الاڭ سالىندى. قىستاقتاعى سبە كورشىمىز بىزگە ۇنەمى وزدەرى ەككەن كوكونىستەردى اكەپ بەرەتىن، ٴبىز دە ٴسۇت ونىمدەرىن، ت.ب بەرىپ، قارىمجىسىن قايتاراتىنبىز، كوپشىلىك ٴوزارا بارىس ـ كەلىس جاساسىپ، تۇىسقاندىق سۇيىسپەنشىلىكپەن بىرىنە ـ ٴبىرى قارايلاسىپ، ۇلتتار تاتۇ ـ ٴتاتتى وتەتىن.

از ۇلتتاردىڭ تاڭداۇلى ٴداستۇرلى مادەنيەتى ٴونىمدى قورعالدى جانە دامىتىلدى. مەرەكە سايىن ٴار ۇلت جۇرتشىلىعى ٴماشىراپ، اقىندار ايتىسى، بەيلۇن ٴبيى سياقتى ۇلتتىق ەرەكشەلىككە يە كونسەرت نومىرلەرى ارقىلى مەرەكەنى قۇتتىقتايتىن. ٴار جىلى ەسكىشە كالەندار بويىنشا 4 ـ ايدىڭ 18 ـ كۇنى "باتىسقا قونىس اۇدارۇ مەرەكەسىن" سالتاناتپەن قۇتتىقتايتىنبىز، سبە ۇلتى جۇرتشىلىعى ۇلتتىق كيىمدەرىن كيىپ، باس قوسىپ ٴان شىرقاپ، ٴبي بيلەپ، باتىسقا قونىس اۇدارۇ تاريحىن ەسكە الىپ، وتاننىڭ كوركەيىپ شالقي ٴتۇسۇىن، حالقتىڭ تۇرمىسى باي، ەسەن ـ امان بولۇىن تىلەيتىن. اۇدانىمىزداعى سبە ۇلتى مۇراجايىنا جۇڭگو ۇلتتار مۇراجايى دەگەن اتاق بەرىلدى ـــ شاپشال سبە اۇتونوميالى اۇداندىق بولىمشە مۇراجاي بۇكىل ەل بويىنشا 4 ـ بولىمشە مۇراجاي. سبە ۇلتتىق مۇراجايى وسى زامانعى قوعامدىق ورکەنيەتتىڭ العا باسۇىنىڭ ماڭىزدى بەلگىسى بولۇمەن بىرگە، مادەنى ەسكەرتكىش بايلىعىن قورعايتىن جانە ودان پايدالاناتىن، تاريحتى، مادەنيەتتى اسقاقتاتاتىن دانەكەر. از ۇلتتاردىڭ تاڭداۇلى ٴداستۇرلى مادەنيەتىن قورعاعان، ونى جالعاستىرعان وسى شىندىقتاردى پومپەونىڭ، جىڭ گو ـ ىننىڭ بىرنەشە اۇىز وسەك ـ ايىڭى قايتىپ جوققا شعارا السىن؟

شىندىق بۇلتارتپايدى. پومپەونىڭ، جىڭ گو ـ ىننىڭ كۇيە جاعىپ سوقتىققان مۇنداي سۇرقيا ارەكەتىنەن قاتتى جيرەندىك، مۇنى قاتاڭ جازعىرامىز!

جولدار تۇتاسىپ، سان سالالى شارۇاشىلىق گۇلدەندى

(باسى 1 ـ بەتتە)

ساتۇ اۇماعىن ۇزدىكسىز كەڭەيتىپ، شىنجياڭنىڭ ٴىشى ـ سىرتىنداعى تەز قارقىنمەن دامىعان ٴىرى بازارلارمەن جەدەل توعىسىپ، ساپالى ونىمدەردىڭ اناعۇرلىم كوپ تۇتىنۇشىلارمەن "جۇزدەسۇىنە" مۇمكىندىك جاسادى، سونداي ـ اق كاسىپورىندارىدىڭ شىنجياڭنىڭ ٴىشى ـ سىرتىنداعى بازار باسەكەسىنە قاتىناسۇ بارىسىندا ۇزدىكسىز جەتىلۇىنە وراي اكەلدى.

مىنە وسىنداي كەمەلدى بازار باسەكەسىن سۇيەنىش ەتكەن شىنجياڭ مەيجيا ازىق ـ تۇلىك، سۇىسىن شەكتى سەرىكتەستىگى سىندى كاسىپورىن 10 جىلعا جەتپەيتىن داۇ بارىسى ارقىلى قاعىلىقتاعى جاڭعاق وڭدەۇ سالاسىنداعى سەركە كاسىپورىن بولىپ تولىسىپ جەتىلدى، سونداي ـ اق ىشكى ٴوڭىر بازارىندا تابان تىرەدى. ەكونوميكالىق داۇداعى ميكرو تۇلعا جانە ەكونوميكالىق قيمىلداعى ەڭ كىشكەنە كلەتكا رەتىندە، وسى جەرگىلىكتى كاسىپورىندارىدىڭ دامىپ زورايۇى قىستاق تۇرعىندارىن جۇمىستانۇدا قىرۋار قىزمەت ورنىمەن قامدادى. ونان دا ماڭىزدىسى، قىستاق تۇرعىندارىنىڭ يدەيالىق كوزقاراسىن تەرەڭىنەن وزگەرتتى.

بۇكىل شىنجياڭداعى قونىس جاڭالاپ كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۇدەگى ەڭ ۇلكەن كوشىرىپ ورنالاستىرۇ ٴتۇيىنى بولعان ـــ قاعىلىق اۇدانى اقتاس قالاشعىنا تىلشىلىك جاساي بارعاندا، مەن چاڭچۇن گۇل دۇكەنى قوجايىنى ايتۇرسۇن ابدۇرەشيتكە كەزدەستىم، بالالار شىفان مەكتەبىنەن وقۇ بىتىرگەن سوڭ ول زاۇودتا اۇدارماشى بولعان، كەلىپ ـ كەتكەن ساۇداگەرلەرمەن پىكىرلەسۇ بارىسىندا ول تىنباي ۇيرەنىپ، جەتىلگەن، سوڭىندا قىزمەتتەن شەگىنۇ بەكمەن جاساپ، جىلجايدى كوتەرەگە الپ گۇل وسىرگەن. قازىر ونىڭ جىلدىق كىرىسى اۇدارماشىلىق ىستەگەن كەزىندەگىسىن نەشە ورايدى، سونداي ـ اق بىرنەشە قىستاق تۇرعىنىن جۇمىستاندىرىپ دا وتىر ەكەن.

قاعىلىق اۇداندا ايتۇرسۇن سياقتى تاعى كوپتەگەن ەگىنشى ـ مالشى بار، ولار ۇيلەرىندەگى بىرنەشە مۇ جەرگە، بىرنەشە قويعا عانا قاراپ قالماستان، ەسەسىنە سەحتارعا بارىپ جۇمىسشى بولدى نەمەسە دۇكەن مايلاپ ساۇدامەن شۇعىلداندى، ياكي جىلجايدى كوتەرەگە الپ ەگمىشىلىكپەن شۇعىلداندى... كوزقاراس وزگەردى، جول كەڭەيدى، كۇندەرى دە تابيعي تۇردە بارعان سايىن تاماشا بولا ٴتۇستى.

جول تۇتاسا، سان سالالى شارۇاشىلىق گۇلدەنەدى. قاتىناس ەكونوميكالىق، قوعامدىق داۇىنىڭ كۇرە تامىرى، "كۇرە تامىر" نەعۇرلىم ىركىلىسسىز بولعان سايىن، اۇداننىڭ وڭىرلىك ەكونوميكاسىنىڭ "ميكرو اينالىمى"دا سولعۇرلىم ىركىلىسسىزدەنىپ، سولعۇرلىم ٴتارتىپتى بولا تۇسەدى، ەكونوميكالىق، قوعامدىق داۇىندان دا تابيعي تۇردە اناعۇرلىم مول ومىرشەڭدىك كۇش قاۇلايتىن بولادى.